

Državni izpitni center

JESENSKI IZPITNI ROK

UMETNOSTNA ZGODOVINA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Četrtek, 29. avgust 2019

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

DEL A**Izpitna pola 1****1. naloga: Prepoznavanje obdobja**

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.1	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ romanika ♦ Toulouse 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.2	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ križiščni kvadrat ♦ romarski kor/žarkasto razporejene kapele ♦ bazilikalna zasnova ♦ glavna ladja, stranske ladje, prečna ladja ♦ tloris latinskega križa ♦ obočna pola/traveja ♦ vezani sistem 	Za en pravilen odgovor 1 točka.
	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ polkrožni lok ♦ polkrožni obok ♦ bifora/dvodelno okno ♦ arkade ♦ oproge ♦ slepe arkade ♦ slopi ♦ polstebri 	Za en pravilen odgovor 1 točka.
	1	♦ Cerkev je imela romarsko funkcijo.	
Skupaj	5		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.3	1	♦ v Italiji	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.4	3	tri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ luneta ♦ arhitrav/preklada ♦ trumeau/delilni steber ♦ ostenje ♦ arhivolta ♦ timpanon ♦ polsteber 	Za en pravilen odgovor 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.5	2	slika 1.3: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Poslednja sodba slika 1.4: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Marija z detetom/Velesovska madona/Hodegetrija/Slava Marijina 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.6	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ ploskovitost ♦ vzporedne gube ♦ frontalnost ♦ hierarhična razmerja ♦ togost ♦ anatomsko nepravilnost ♦ simetričnost 	Za en pravičen odgovor 1 točka.

2. naloga: Razvoj kiparstva grške antike

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.1	1	♦ akt	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.2	3	♦ slika 2.1: klasično obdobje grške antike ♦ slika 2.3: arhaisko obdobje grške antike ♦ slika 2.5: helenistično obdobje grške antike	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.3	3	tri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ statično, frontalno telo ♦ kuros je gol, kora oblečena ♦ dekorativno obdelana pričeska ♦ mandljaste oči, arhaičen nasmešek ♦ roke stisnjene v pesti, ob telesu ♦ rahel razkorak 	Za en pravičen odgovor 1 točka.
	1	♦ egipčanska umetnost	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.4	2	♦ Afrodita, Venera ♦ pri kopeli/umivanju/toaleti	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.5	1	♦ Poliklejt	Za en pravičen odgovor 1 točka.
	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ telo v kontrapostu ♦ delna idealizacija telesa in obraza ♦ anatomsko pravilna upodobitev ♦ pravilna razmerja v upodobitvi telesa ♦ razmerje glava proti telesu 1 : 7 ali dlan proti telesu 1 : 10 ♦ realistična upodobitev 	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.6	1	ena od: ♦ Novi motivi v helenizmu postanejo portreti, upodobljeni so tudi starci in otroci. ♦ Pogosta motivika je žanr, vsakdanja opravila.	
	1	ena od: ♦ Telesa so v gibanju, opijaneno gibanje. ♦ Močno poudarjena telesnost, anatomija. ♦ Čustveni izraz na obrazu, patos.	
Skupaj	2		

3. naloga: Razvoj arhitekture v zgodnjem srednjem veku

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.1	4	♦ slika 3.1: starokrščanska (zgodnjekrščanska) umetnost ♦ slika 3.2: bizantinska umetnost ♦ slika 3.3: umetnost v času preseljevanja ljudstev ♦ slika 3.4: otonska umetnost	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.2	3	tri od: ♦ Obe stavbi imata vzdolžno (longitudinalno) arhitekturno zasnovu. ♦ Obe sta razdeljeni na več ladij. ♦ V nasprotju s sliko 3.1, kjer ima cerkev le eno apsidno, jih je na sliki 3.4 več (tri na vzhodu in ena na zahodu – gre za zasnovu z dvema koroma). ♦ Cerkev na sliki 3.4 ima dve prečni ladji, tista na sliki 3.1 pa le eno. ♦ Cerkev na sliki 3.4 ima na koncu vsake prečne ladje stolp. ♦ Na sečišču glavne in prečnih ladij cerkve na sliki 3.4 je križiščni kvadrat.	Za en pravilen odgovor 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.3	1	♦ centralna/središčna arhitekturna zasnovu	
	2	♦ slika 3.2: cerkev/martirij/dvorna kapela ♦ slika 3.3: mavzolej/grobnica	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.4	2	♦ stebni redi (stebri) ♦ (polkrožni) loki	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.5	1	♦ Dvorna kapela/Kapela Palatina ♦ v Aachnu	Za obe navedbi 1 točka.
	2	♦ Karel Veliki ♦ karolinška renesansa, karolinška umetnost	
Skupaj	3		

4. naloga: Vladarska upodobitev od starega veka do renesanse

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.1.	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ frontalna upodobitev/en face ♦ toge slovesne drže ♦ vladarja sta opremljena z vladarskimi atributi (krona, žezlo, slovesna oblačila) ♦ pomenska ali hierarhična perspektiva ♦ oba vladarja sta upodobljena kot idealna tipa, na vrhuncu psihofizične moči ♦ obe deli sta namenjeni povelečevanju vladarja 	
	2	slika 4.1: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Upodobitev je del tempeljskega pilona, vsekanega v skalni masiv. slika 4.2: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Upodobitev je nastala kot del srednjeveškega rokopisa. 	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.2	1	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ dragocene kamnine (črni bazalt) ♦ plemenite kovine (zlato, srebro) ♦ poldrago in drago kamenje (biseri, rubini) ♦ emajl 	Za dve navedbi 1 točka.
	1	♦ B	
	2	♦ zakonik ♦ prenosni oltarček	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.3	2	♦ Idealna lepota, zamaknjen obraz. ♦ Justinijan ima okrog glave nimb, ki označuje svete osebe, tudi sam simbolno v upodobitvi s številom oseb nastopa kot Kristus.	Za en pravilen odgovor 1 točka.
	1	♦ patos	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.4	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Cesar kljub temu, da je na konju kot vojskovodja, ne nosi oklepa, ampak ima preprosta oblačila. ♦ Cesar je upodobljen z brado kot filozof, stoik. ♦ Z dvignjeno roko cesar nagovarja ljudstvo, retorična kretnja deluje pokroviteljsko. ♦ Bolj kot vojskovodja je upodobljen kot prinašalec miru. ♦ Cesarjev pogled ni več neposredno osredotočen in hipnotičen, ampak je umaknjen navzgor. ♦ Dož je zelo realistično upodobljen z gubami na obrazu. ♦ Portret je poleg položaja hotel prikazati tudi doževno osebnost, notranji značaj. 	Za en pravilen odgovor 1 točka.

		<ul style="list-style-type: none"> ♦ Njegova podoba kljub formalnemu oblačilu zaradi potez obraza deluje prijaznejše. ♦ Iz doževega odmaknjenega in mehkega pogleda razberemo modrost. 	
--	--	--	--

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.5	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ A 4.3 ♦ B 4.1 ♦ C 4.5 ♦ D 4.7 ♦ E 4.6 ♦ F 4.2 ♦ G 4.4 ♦ H 4.8 	<p>Za šest, sedem ali osem pravilnih navedb 2 točki.</p> <p>Za tri, štiri ali pet pravilnih navedb 1 točka.</p>

5. naloga: Gotsko slikarstvo

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.1	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ vitraj/vitraž/slikano okno ♦ vstavljanje raznobarnega stekla v svinčene okvire 	
	1	♦ Francija	
	1	♦ Vitraj je omogočil veliko svetlobe v gotski katedrali, ki predstavlja nebesa, nebeški Jeruzalem na zemlji.	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.2	1	♦ Giotto di Bondone	
	3	tri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ uvedel prostor na sliko ♦ začetki perspektive ♦ poudaril svetlobo ♦ močne barve ♦ uvedel telesnost ♦ iz vseh strani upodobljena človeška telesa ♦ poudaril čustvena stanja v upodobljenih osebah 	Za en pravilen odgovor 1 točka.
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.3	2	slika 5.3: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Mrtvaški ples ♦ Hrastovlje 	
	2	slika 5.4: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Sveta nedelja ♦ Crngrob pri Škofji Loki 	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.4	1	♦ krilni oltar/triptih/poliptih	
	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Oltar sestavlja več tabelnih slik, ki so med seboj povezane, ♦ Slike so v tehniki jajčna tempera na lesu. ♦ Oltar je zaprt ob delovnih dnevih – delavniška stran; oltar je odprt – praznična stran ob praznikih in nedeljah. 	
Skupaj	3		

Skupno število točk: 60

Izpitna pola 2

1. naloga: Prepoznavanje obdobja

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.1	1	♦ barok	
	4	štiri od: ♦ slikovitost ♦ razgibanost ♦ chiaroscuro ♦ diagonalne kompozicije ♦ prepletenost teles ♦ nasičene barve ♦ iluzionizem ♦ dinamika ♦ napetost ♦ dramatičnost	Za en pravilen odgovor 1 točka.
Skupaj	5		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.2	2	♦ slika 1.3: Večerja v Emavsu/biblični motiv ♦ slika 1.4: Ugrabitev Levkipovih hčera/mitološki motiv	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.3	3	♦ Fortunat Bergant ♦ Erberg ♦ Narodna galerija, Ljubljana	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.4	1	♦ Francesco Borromini	
	3	tri od: ♦ slikovitost ♦ nepravilni tlorisi/elipsasti tlorisi ♦ izstopajoči rizaliti ♦ razgibanost ♦ konkavnost/konveksnost	Za en pravilen odgovor 1 točka.
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.5	1	♦ Francesco Robba	

2. naloga: Prepoznavanje umetnika

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.1	1	♦ Bernini, Rim	Za obe navedbi 1 točka.
	1	♦ barok	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.2	1	♦ Bila sta njegova pomembna naročnika oz. mecena.	
	2	dve od: ♦ Scipione Borghese ♦ Bil je kardinal in eden najpomembnejših zbiralcev umetnin. ali dve od: ♦ Urban VIII. Barberini ♦ Bil je papež in Berninijev prijatelj.	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.3	3	♦ Apolon in Dafne ♦ Kupido (Amor) ustrelji Apolona z zlato puščico, ki povzroči zaljubljenost, nimfo Dafne pa s svinčeno, ki povzroči odpor do snubca. ♦ Ko Dafne na begu pohajajo moči, zaprosi očeta, rečnega boga Peneja, naj jo spremeni – ta jo v trenutku, ko jo Apolon ujame, spremeni v lovorjevo drevo.	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.4	3	tri od: ♦ Figure so dinamične, dramatične, sunkovitih kretenj in zasukanih teles. ♦ Opaziti je silovita čustva (patos). ♦ Značilna je diagonalna kompozicija, ki optično poveča prizor. ♦ Upodobljen je dramatični trenutek.	Za en pravilen odgovor 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.5	1	♦ Amor/Kupido/Kupid/Eros	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.6	2	♦ David ♦ prača/frača, lira	
	1	ena od: ♦ David je jezen in upodobljen med bojem (medtem ko s pračo/fračo strelja na Goljata). ♦ Upodobljen je v trenutku največjega napora. ♦ Telo je zasukano okrog osi.	
Skupaj	3		

3. naloga: Erotični motivi v umetnosti

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.1	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Na sliki so tri osebe, zadaj je mož, ki gospodično guga, v grmovju pa leži mladenič, ki gleda dekletu pod krilo. ♦ V vrtu je kip kupida, ki opozarja na molk, in kipci kerubinov, Venerinih spremljevalcev. ♦ Sama gugalnica z gibanjem namiguje na erotične kretnje. ♦ Dama je izgubila čeveljček ali pa ga je namenoma frnila oboževalcu. ♦ Poskakujoči kuža, ki je osredotočen na gugajočo se damo. 	Za en pravilen odgovor 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.2	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Predstavljena je pariška kurtizana, ki se neposredno spogleduje z gledalcem. ♦ Telo prostitutke ni idealizirano. ♦ Služkinja, ki je prinesla šopek od oboževalca, napoveduje gosta, ki ga bo dekle sprejelo. 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.3	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ V obeh primerih je predstavljen ženski akt. ♦ Obe deli deformirata idealizacijo in lepoto tradicionalnega ženskega akta. ♦ Predstavljene so prostitutke, ki čakajo na svoje stranke. ♦ V obeh delih je vključeno tihožitje (šopek, posoda s sadjem). 	Za en pravilen odgovor 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.4	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Gustave Klimt ♦ Auguste Rodin 	
	2	slika 3.4 dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Ženska je povsem predana in pasivna, potopljena v moškem objemu. ♦ Moški popolnoma obvladuje in prevladuje nad žensko. ♦ Telesi ljubimcev se spreminjata v ploskoviti ornament. ♦ Oblike ornamenta pri moškem so ravne, pravokotne, pri ženski pa ovalne. ♦ Ljubimca sta na cvetoči poljani, cvetje namiguje na prebujanje narave in pomlad. ♦ Za ljubimca se zdi, kot da sta na robu prepada, v katerega bosta omahnila. ♦ Zlato ozadje asociira svete podobe. ♦ Organske linije delujejo vitalno in čutno. 	
	2	slika 3.5 dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Pobudo za poljub je dala ženska, kljub temu da je bilo njeno telo podrejeno moškemu, to je razvidno iz objema. 	

		<ul style="list-style-type: none"> ♦ Moška figura deluje nekoliko otrplo in presenečeno. ♦ Erotično pobudo prevzema ženska, moški pri tem samo sodeluje. ♦ Telesa so zelo vitalna in atletska, herojska. ♦ Upodobljen je motiv iz Dantejeve Božanske komedije. ♦ Upodobljena sta Francesca da Rimini in Paolo Malatesta. 	
Skupaj	5		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.5	1	♦ Gre za usodno privlačno žensko, ki je pogubna za svoje oboževalce.	
	1	♦ Snov je svetopisemska, motiv je vzet iz Biblije.	
	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Saloma ♦ Herodiada ♦ Herod ♦ Janez Krstnik 	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.6	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ A 3.1 ♦ B 3.2 ♦ C 3.5 ♦ D 3.6 ♦ E 3.4 ♦ F 3.3 	<p>Za tri ali štiri pravilne navedbe 1 točka.</p> <p>Za pet ali šest pravilnih navedb 2 točki.</p>

4. naloga: Neoklasicizem

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.1	1	♦ Napoleon (Bonaparte)	
	2	♦ slika 4.2: konjeniški portret ♦ slika 4.4: preoblečeni portret, heroični portret	
	1	♦ Ares (Mars), bog vojne	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.2	2	♦ Na sliki 4.1 je upodobljena zmagujoča Venera, ki v roki drži jabolko, ker jo je Paris izbral za najlepšo od (treh) boginj. ♦ Na sliki 4.4 je v Aresovi roki jabolko spora, ki povzroči prepir med boginjami ter vojno med Grki in Trojanci.	
	1	♦ Je simbol izvirnega greha.	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.3	3	tri od: ♦ idealizacija figur, iskanje idealne lepote, ki ne pomeni le lepe zunanosti, ampak tudi duševno skladnost ♦ zgledovanje po antiki v rabi belega marmorja – želja, da bi se približali antiki tako zelo, da gledalec ne bi čutil razlike med antičnim in neoklasicističnim delom ♦ zadržanost, mirnost figur ♦ čistost oblik	Za en pravičen odgovor 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.4	3	tri od: ♦ slika 4.1: Canova ♦ slika 4.2: David ♦ slika 4.3: David ♦ slika 4.4: Canova ♦ slika 4.5: Kavčič	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.5	1	ena od: ♦ na (mrtvega) Kristusa ♦ na krščanske mučence	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.6	1	♦ V zgodbi je moralni nauk, ki ga je meščanstvo 19. stoletja sprejemalo kot vrednote: čast, skromnost, delavnost, zvestoba, spoštovanje, zvestoba domovini.	

5. naloga: Umetnost 20. stoletja na Slovenskem

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.1	2	<p>slika 5.1 ena od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Portretiranec je nekoliko anatomsko popačen, poudarjene so njegove roke in izraz na obrazu. ♦ Slikar je hotel poudariti ali izraziti notranjo napetost upodobljenca, kar izrazi z deformiranimi rokami in nekoliko karikiranim obrazom. ♦ Slikar je poskušal poudariti upodobljenčevo zanimanje za glasbo in intenzivno duševnost, ki meji na blaznost. <p>slika 5.2 ena od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Pesnikova podoba je skonstruirana iz geometrijskih likov. ♦ Podoba spominja na gledališko masko. ♦ Sestavljena je iz belih in črnih ploskev. ♦ Obraz je abstrahiran na osnovne geometrijske oblike, razviden je samo obris obraza. 	
	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ slika 5.1: ekspresionizem/nova stvarnost ♦ slika 5.2: konstruktivizem 	
	1	<p>ena od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Marij Kogoj ♦ Srečko Kosovel ♦ Veno Pilon ♦ Avgust Černigoj 	
Skupaj	5		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.2	1	<p>slika 5.3 ena od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ dolenjsko folklorno izročilo ♦ kmečka svatba ♦ maškare/pust 	
	1	<p>slika 5.4 ena od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ kurentovanje ♦ pustovanje 	
	1	<p>ena od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Oba motiva sta žanr, v katerem pa se liki spreminjajo v srhljive maske. ♦ Značilni so elementi fantastike, liki se spreminjajo v spake. ♦ Posebna je svetloba, ki sije iz notranjosti likov, ali pa v krajini ustvarja moreče razpoloženje. ♦ Sliki vzbujata slutnjo nečesa prikritega, skrivnostnega ali grozljivega. 	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.3	1	♦ 2. svetovna vojna	
	1	ena od: ♦ pesimizem ♦ eksistencializem ♦ depresivno občutenje sveta ♦ minljivost	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.4	3	tri od: ♦ linorez ♦ lesorez ♦ sitotisk ♦ jedkanica ♦ litografija ali kamnotisk	Za en pravilen odgovor 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.5	2	dve od: ♦ strip ♦ grafit ♦ asemblaž ♦ afriška, domorodska umetnost ♦ art brut	Za en pravilen odgovor 1 točka.

Skupno število točk: 60

DEL B**Navodila za ocenjevanje**

Navodila za ocenjevanje so pripravljena v skladu s poglavjem 3.2 »Tipi nalog in ocenjevanje« in z merili ocenjevanja posameznih delov izpita, ki so objavljena v poglavju 3.3.2 v Predmetnem izpitnem katalogu za splošno maturo 2016 – Umetnostna zgodovina.

Elementi ocenjevanja	Merila	Točke	Skupaj
1. podatki o umetniškem delu	ime umetnika, naslov izbranega umetniškega dela ali ime in kraj, kjer stavba stoji, okvirni čas nastanka, tehnika ali material, približna velikost, nahajališče in umestitev v slogovno obdobje.	za vsako pravilno navedbo 1 točka	4 točke
2. oblikovna razčlemba	navedena ni nobena od oblikovnih lastnosti umetniškega dela	0 točk	3 točke
	opis motiva ter navedba in opredelitev enega ali dveh elementov oblikovne analize (telesnost, prostor, kompozicija, barve, svetloba, tekstura, ...) izbranega likovnega dela, razčlemba je pomanjkljiva	1–2 točki	
	navedba večine oblikovnih elementov v povezavi s kompozicijskimi lastnostmi in sestavo, jasna opredelitev in povezava s slikovnim gradivom	3 točke	
3. vsebinska razčlemba	navedena ni nobena od vsebinskih lastnosti umetniškega dela	0 točk	3 točke
	opis in prepoznavna ikonografskega motiva, interpretacija je pomanjkljiva in nejasna	1–2 točki	
	natančna opredelitev vsebine upodobljenega dela in njegovega sporočila; interpretacija je jasna, samostojna in smiselna	3 točke	
4. navedba okoliščin nastanka umetnine, umetniški vplivi in pomen za umetnost	naveden ni nobeden od zahtevanih elementov	0 točk	8 točk
	pomanjkljiva navedba okoliščin oziroma vplivov na izbrano umetniško delo; razlaga ni jasna; primerjava je pomanjkljiva in nejasna	1–4 točke	
	celovita navedba okoliščin, smiselno povezano opredeljeni umetnostni vplivi in jasno označen pomen dela za umetnost; interpretacija je smiselna in samostojna; primerjava je celovita in jasna	5–8 točk	
5. opredelitev odnosa do likovnih del	odnos do obeh umetniških del ni naveden	0 točk	2 točki
	zapis odnosa do obeh umetniških del	1 točka	
	smiselna opredelitev odnosa do obeh umetniških del z utemeljitvijo	2 točki	

Skupno število točk: 20

Izpitna pola 1

6. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Mojster Bolfgang ♦ poslikava oboka prezbiterja v župnijski cerkvi sv. Janeza Krstnika ♦ Mirna na Dolenjskem ♦ 1463–1465/druga polovica 15. Stoletja ♦ monumentalne mere ♦ freska ♦ pozna gotika
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Prezbiterja je precej širok in dolg, saj šteje tri obočne pole. Ima tridelen zaključek in je zvezdasto obokan. Členjena je na 35 polj. ♦ Prezbiterja je bil ob nastanku najbrž v celoti poslikan. Zdaj je ohranjena le poslikava oboka, deloma še okenskih ostenj s svetnicami pod naslikanimi baldahini. ♦ Poslikava oboka je ena največjih in najcelovitejših na Slovenskem. ♦ Na stičiščih reber so figuralni in dekorativno okrašeni sklepniki. ♦ Poslikava je dovolj ohranjena, da opazimo slikarjevo premišljeno uporabo umirjenih barvnih tonov v okrastih, rdečkastih in zelenih tonih na svetli podlagi. ♦ Figure so elegantne, njihova oblačila so tekoče, prefinjeno nagubana. Poudarjeni sta materialnost in tekstura blaga. ♦ Oblikovanje draperije je zahtevno, saj se razvije od vzporednih cevastih gub k zalomljenim trikotniškim. ♦ Osebe so lepotno idealizirane. V obrazih je vidno kvalitetno senčenje (tonska modulacija).
3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Kranjski prezbiterja je poslikan gotski prezbiterja, značilen za Kranjsko, ki sledi značilnemu ikonografskemu programu. ♦ Po zelo strogo določeni shemi si v prezbiteriju poslikave sledijo tako: na oboku so nebesa s prestolujočim Kristusom kot kraljem ali sodnikom, obdanim s štirimi evangelisti ali njihovi simboli (tetramorf) in plesočimi ali muzicirajočimi angeli, ki ga slavijo. Ponekod imajo angeli v rokah orodja Kristusovega mučeništva. ♦ V središču poslikave sta v dveh osrednjih rombih celopostavni sedeči Kristus sodnik v mandorli na vzhodu in Marija z Jezuškom v naročju, ki stoji na polmeseču na zahodu. ♦ Kristusa obkrožajo simboli evangelistov in prostostoječi celopostavni cerkveni očetje (Avguštin, Ambrož, Hieronim in Gregor Veliki). ♦ Marijo spremljajo štiri device (Marjeta, Barbara, Doroteja in Katarina). ♦ Opaziti je tudi angela s trobentama in arma Christi ter 18 angelov z glasbili. ♦ Na severovzhodni steni je ostanek freske s prizorom iz legende sv. Janeza Krstnika, zaščitnika cerkve. ♦ Na stenah prezbiterja so stoječi apostoli kot stebri Cerkve. Običajno stojijo v nišah. V okenskih ostenjih so naslikane svetnice. ♦ Obok prezbiterja je prizorišče, na katerem so naslikana nebesa, bog in svetniki. ♦ Simbolno izhodišče kranjskega prezbiterja, Kristus, obdan s simboli evangelistov, je tu razširjeno z novo simbolno skupino Marije s svetnicami. ♦ Uresničena je zamisel nebeškega Jeruzalema, nebes na tem svetu. ♦ Simbolika se opira na Apokalipso in delno na besedila, ki govorijo o Mariji.
4	<p>osem od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Mojster Bolfgang je bil kakovosten umetnik, ki je svoj vrh dosegel s poslikavo podružnične cerkve Marijinega oznanjenja v Crngrobu. Tam se je podpisal pod sliko svojega svetniškega zavetnika sv. Volbenka, ki je datirana s 1453. V Mirni na Dolenjskem je ustvaril svojo drugo pomembno veliko celoto, ki se odlikuje v izrazito milih in elegantnih likih svetih oseb. To je zadnje Bolfgangovo delo in kaže vse značilnosti njegovega poznega sloga. ♦ Kranjski prezbiterja je tip poslikave, značilen za nekdanjo Kranjsko, torej osrednjo Slovenijo (Gorenjsko, Dolenjsko) v 15. stoletju. Na sorodne slikarske rešitve naletimo tudi na Koroškem, v Istri, na Tirolskem. ♦ V cerkvenih poslikavah tega dela Slovenije prevladuje isti ikonografski vzorec – F. Stele je to

	<p>utemeljil kot posledico stika z bizantinsko tradicijo.</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Ikonografsko zasnovo kranjskega prezbiterja najdemo tudi v Suhi, na Muljavi, Križni Gori, sv. Janezu v Bohinju ... Zadnje poslikave te vrste so nastale v drugi četrtini 16. stoletja (Jernej iz Loke). ♦ Če v mirnski cerkvi govorimo o uresničitvi razširjene ikonografske sheme kranjskega prezbiterja, pa v cerkvi sv. Ignacija opazimo izvorno in zapleteno iluzionistično poslikavo stropa, ki govori o alegoriji misijonarskega dela jezuitov. V središču freske je sv. Trojica, od katere žarkasta svetloba prehaja na sv. Ignacija. Slednjega na oblakih nosijo angeli. Božja svetloba – nebeška luč – tako prehaja s Kristusa na sv. Ignacija, ki jo prenaša na vse konce sveta. Svet predstavljajo štiri dotlej znane celine, ki so naslikane kot alegorične ženske figure v vogalih oboka: Amerika s perjanico, Afrika kot črnka z diamantom na kroni, Azija s kamelo in Evropa kot svetlolasa kraljica. Okoli omenjenih figur so še angeli in drugi svetniki. ♦ Figure mojstra Bolfganga so plastično oblikovane in lepотно idealizirane, njihova elegantna oblačila se gubajo prefinjeno (draperije so vzporedne ali trikotniške in dajejo s pomočjo barvnega stopnjevanja videz naravnega gubanja). Pozzove figure so precej bolj polnoplastične in mišičaste. ♦ Mirnske figure so v primerjavi s tistimi v cerkvi sv. Ignacija precej manj razgibane. Pozzove figure so postavljene v razgibane, izvorne drže. ♦ V nasprotju z mirnskimi so Pozzove figure naslikane v perspektivnih skrajšavah: te so take, da se gledalcu, ki jih zre s tal, zdi, kot da so postavljene v istem prostoru z njim. Figure so energične, mišice so s senčenjem zelo poudarjene. ♦ V Mirni je mojster Bolfgang večino oseb umestil v brezprostorska polja (za figurami je enobarvno ozadje). Pozzo je v cerkvi sv. Ignacija upodobil perspektivno oblikovan prostor, kjer zaradi iluzionistično skrajšane arhitekture težko ločimo mejo med naslikanim in resničnim. ♦ Pozzo je v apsidi upodobil prizore iz življenja ustanovitelja jezuitskega reda, sv. Ignacija. V mirnski cerkvi ni nikjer prikaza življenja svetnikov – te prepoznamo s pomočjo njihovih atributov. ♦ Poslikava v Mirni kaže na slikarjevo premišljeno uporabo umirjenih barvnih tonov v okrastih, vijoličnih, rdečkastih in zelenih tonih na svetli podlagi. V cerkvi sv. Ignacija pa so barve zelo pester, bogatih barvnih odtenkov, so svetle in komplementarno kontrastne: k posebnem učinku doživljanja prostora najopazneje pripomorejo zlatorumeni in modri toni. ♦ Prizori si sledijo tako, da so prilagojeni pogledu gledalca; Pozzo je posebej označil točko v središču ladje, kjer lahko opazovalec z zornega kota središčne perspektive doživi popolni trompe-l'oeil naslikane arhitekture, v Mirni tega ni. ♦ V mirnski cerkvi gre za spoj arhitekture in slikarstva, kjer sta obe umetnostni zvrsti popolnoma usklajeni. Kiparski delež prevzamejo figuralno okrašeni sklepniki. V cerkvi sv. Ignacija je obok razčlenjen z navideznimi arhitekturnimi členi tako, da daje vtis odprtih nebes. Navidezne naslikane arhitekturne obrobe, zidci, stebri, polkrožni loki izjemno učinkovito členijo obok in hkrati dajejo poslikavi videz vzgona v višino. ♦ Za mojstra Bolfganga je značilen slog, v katerem se odmevi idealizma mehkega sloga prepletajo z vplivi sočasnega severnega realizma. Za Pozzo so značilne visoko baročne figure. ♦ Na prvi sliki ni perspektivnih skrajšav, na drugi sliki pa so izrazito poudarjene, saj se z njimi ustvarja iluzija prostora. ♦ V Mirni je vsaka figura v svojem obočnem polju, ki ga obdajajo rebra, pri Pozzu ni nobenih arhitekturnih členov, le-ti so naslikani.
5	♦ Tu kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.

7. naloga

EO	Rešitev
1	<p>Štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Rafael (Raffaello Santi) (1483–1520) ♦ Atenska šola ♦ 1508–1511, 16. stoletje, ♦ Stanza della Segnatura, Vatikanska palača, Vatikan ♦ freska ♦ 500 x 770 cm, slika velikih mer ♦ visoka renesansa
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Slikovna kompozicija Atenske šole je umeščena v polkrožni del stene pod obokom. Figuralni prizor ima arhitekturno ozadje iz stavbnih elementov in kiparskega okrasja antične arhitekture. ♦ Osebe so v skupinah, ki so prosto razpostavljene po prostoru in se sproščeno gibljejo. Središče kompozicije sta osrednja lika, ki ju poudarja v središče postavljen arhitekturni obok nad njima. ♦ Vsi liki so zatopljeni v pogovor, poučevanje, kar razberemo iz retoričnih kretenj, in premišljevanje. ♦ Pri vsakem od njih je izražena človečnost, mirnost, vzvišenost in psihološka pronicljivost, kar natančno izriše značaj nastopajočih. ♦ Poudarjena telesnost kaže na umetnikovo temeljito in brezhibno poznavanja človekove anatomije. ♦ Za iluzijo prostorskega poglobljanja je uporabljena linearna perspektiva, ki jo poudarja več elementov: ritmično poglobljeni arhitekturni loki, ožajoči se kvadratni tlakovci, pa tudi figuri spredaj v sredini, leva sloneča ob kamniti kladi in desna zleknjena na stopnicah, usmerjata gledalca proti središču. Arhitektura je zadaj odprta v naravo (modro nebo z oblaki), to daje občutek zračnosti prostora. ♦ Kompozicija je simetrična, zato deluje zelo skladno in uravnoteženo ter vzbuja slovesno razpoloženje, polno plemenitosti in poduhovljenosti. ♦ Svetloba je jasna in enakomerno porazdeljena. ♦ Barve so nasičene in žareče.
3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Monumentalna stenska slika krasi zidove papeške sobe Stanza della Segnatura in je del širšega ikonografskega sklopa poslikave sobe. Vsebina se nanaša na štiri področja učenosti: teologijo, filozofijo, pravo in umetnost. ♦ Atenska šola naj bi bila alegorija filozofije, ki je postavljena v znamenito filozofsko šolo iz časa Periklejevih Aten. Zato sta na sliki v osrednjih nišah upodobljena kipa Apolona, zaščitnika umetnosti, in Atene, boginje modrosti. ♦ Za šolo je bilo značilno, da so filozofi med sprehajanjem po hodnikih razglabljali o temeljnih človeških resnicah. ♦ V središču sta Platon, ki drži v rokah svojo knjigo Timeaus. Poleg je njegov učenec Aristotel s svojo Etiko. Njune ideje pojasnjujeta retorični kretnji: Platonova kretnja s prstom, ki kaže proti nebesom, saj je zagovornik abstraktnega idejnega sveta, in Aristotelova, ki kaže proti zemlji, saj je zagovornik materializma stvarnega fizičnega sveta. ♦ Obdajajo ju še drugi znameniti grški filozofi, predstavniki različnih šol. (Sokrat, Epikur, Zenon, Pitagora, Heraklit, Diogen, Evklid, Zoraster, Ptolemej). Nekateri menijo, da sta predstavljena dva njihova idejna tabora: idealisti in empiristi. ♦ Rafael je vključil v kompozicijo portrete sodobnikov. Platon naj bi imel Leonardove poteze, Heraklit Michelangelove, Evklid Bramantejeve. Upodobil je svojega prijatelja, slikarja Sodomo, in sebe s črno baretko. ♦ Vsebina povzdiguje znanost in umetnost kot nekaj, kar prihaja od Boga, zato je postavljena v tempelj učenosti. ♦ Sliki razlagajo kot prisposodbo sedmih svobodnih umetnosti, t. i. triviuma, ki ga predstavljajo slovnica, retorika in logika ali dialektika, ter quadriviuma – geometrije, aritmetike, astronomije in glasbe.
4	<p>osem od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Prvo Rafaelovo rimsko naročilo je bilo poslikava sobane Stanza della Segnatura, ki jo je

	<p>naročnik papež Julij II. nameraval uporabljati kot knjižnico.</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Papež Julij II. je začel številne gradbene in umetniške projekte, zaradi katerih so v Rim poklicali najpomembnejše umetnike. Tako je mesto postalo vodilno umetniško središče visoke renesanse. ♦ Freska je nastajala sočasno z Michelangelovo poslikavo stropa Sikstinske kapele in novogradnjo bazilike sv. Petra, kar je razvidno v detajlih slike. ♦ Dejstvo, da je vključil podobe mnogih sodobnikov med znamenite filozofe, priča o novem pojmovanju – statusu, ki so ga likovni umetniki po novem zasedli kot člani te učene družbe – akademije. ♦ Slika je odsev združevanja in povezovanja humanističnega neoplatonizma s sodobno krščansko tradicijo, ki je ustrezala politični prenovi Rima z novogradnjami, da bi mesto zasijalo kot prestolnica vesoljne Cerkve. ♦ Slikar je naglo zaslovel zaradi svojih slikarskih sposobnosti in značaja, ki ga zaznamujejo milina, lepota, plemenitost in eleganca. Podobne lastnosti izražajo njegove naslikane figure. ♦ Kljub temu da je umrl mlad, je zapustil obsežen opus, pri izvedbi katerega je sodelovala številčna slikarska delavnica. ♦ V obeh delih je jasno izrisan perspektivno poglobljen prostor, v katerega je postavljena večfiguralna kompozicija. Na prvi sliki je uporabljena linearna pespektiva, na drugi sliki pa barvna in zračna perspektiva. ♦ Na prvi sliki je kompozicija središčna (kar se ujema z vsebino slike), na drugi pa je uporabljenih več vertikalnih poudarkov in diagonala, ki sooblikuje vzdušje na sliki. ♦ Figure so oblikovane anatomsko pravilno in plastično, torej so realistične. Na prvi sliki osebe predstavljajo vzvišene idealne tipe ljudi, z milimi izrazi na obrazu, in so psihološko poglobljeni. Na drugi sliki pa figure delujejo nekoliko poenostavljene, spreminjajo se v silhete, so bolj statične in zatopljene same vase. ♦ Na prvi sliki je svetloba enakomerno razpršena po prostoru in jasno osvetljuje vse figure. Na drugi sliki je svetloba osrednja tema motiva, saj je motiv svetlobna študija. Prikazan je kontrast med osvetljenimi in osenčenimi deli. ♦ Na prvi sliki je vse naslikano z jasnimi obrisi, risba in barva sta enakovredni. Na drugi sliki prevladuje barva, saj slikar ustvarja barvne tone s komplementarnimi barvami, ki jih nanaša neposredno na platno s tehniko pointilizma. Obrisi so zabrisani, konture niso jasne. ♦ Delo na prvi sliki je slika posvetnega značaja, predstavlja alegorijo filozofije, delo na drugi sliki je žanrski prizor. ♦ Delo na prvi sliki je nastalo kot dekoracija knjižnice, zasebnih papeževih prostorov. Delo na drugi sliki je nastalo kot svetlobna študija, ki upošteva nove barvne teorije. ♦ Rafael predstavlja dve idejni struji v filozofiji, ki ju posebljata Platon in Aristotel, Seurat pokaže preživljanje prostega časa pariških meščanov na reki Seine. ♦ Rafael je izoblikoval svojo tehniko slikanja pod vplivom Leonarda in Michelangela. Seurat pa je izhajal iz impresionizma in pri svojem delu upošteval nove znanstvene raziskave ter koloristične teorije. ♦ Oba slikarja sta umrla mlada, v svojih tridesetih.
5	♦ Tu kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.

8. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Albrecht Dürer ♦ Avtoportret (v krznem plašču) ♦ tudi Kristomorfni avtoportret ♦ 1500 ♦ olje na lipovini ♦ 67,1 x 48,9 cm (manjše mere) ♦ Alte Pinakothek, München ♦ severna renesansa
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Avtoportret mladeniča v rjavem krznem plašču na vrhuncu fizične moči. ♦ Izraža samozavesten pogled naravnost v gledalca, zdi se, da gre za lastno podobo v zrcalu.

	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Levo na črnem ozadju je slikarjev monogram in napis, ki nam pove, da je bil, ko je sliko ustvaril, star 28 let. ♦ Simetrična kompozicija. ♦ Osvetljena desnica, ki se oklepa roba plašča, edina prekine strogo simetričnost kompozicije. ♦ Uглаšeni rjavi toni ustvarjajo temačno vzdušje. ♦ Celota deluje umirjeno, svečano in poduhovljeno. ♦ Dürerjev pogled je okamenel. ♦ Upodobljen je polnoplastično, realistično, v pravih proporcijah.
3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Umetnik je upodobil sebe, delo je avtoportret slikarja. ♦ Ena najneobičajnejših podob v zgodovini portretnega slikarstva. ♦ S strogo frontalnostjo in visoko stopnjo idealizacije lik spominja na Kristusove upodobitve. ♦ Mladi umetnik se primerja z bogom, s čimer lahko cilja na to, da ga bo umetnost naredila božanskega, nesmrtnega. ♦ Umetnika primerjamo z bogom zato, ker je bog ustvaril človeka po božji podobi, umetnik pa to dejanje stvaritve ponavlja za njim. ♦ Pogled in ustvarjalna roka sta prikazana kot umetnikovo orodje, saj z njo ustvari sliko ali kip. Roka naredi iz človeka umetnika; tako kot je Kristus blagoslavljal in zdravil z roko, tudi umetnik ustvarja z roko.
4	<p>osem od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Avtoportret v severnih deželah v tem času še ni bil povsem običajna slikarska tema, vsaj ne tako kot v Italiji. ♦ Slikar se je že prej večkrat upodobil, največkrat v tričetrtinskem profilu, nikoli pa frontalno, saj je bila ta postavitev rezervirana za Kristusa in svetnike. ♦ Avtoportret se veže na tradicijo frontalne doprsne podobe Kristusa z lasmi do ramen, brado in desnico, ki dvignjena blagoslavlja, včasih pa se oprijema plašča. ♦ Slika je odraz samozavesti slikarja v času in okolju, kjer je umetniški poklic še veljal za rokodelskega. ♦ Dürer je večkrat potoval v Italijo, v Benetke. ♦ Umetnik je poleg tehnike olje na platno slovel po grafikah: lesorezu in bakrorezu. ♦ Dürer je v svojem času veljal za najslavnejšega slikarja severno od Alp, delal je za cesarja Maksimilijana. ♦ Obe sliki predstavljata motiv portret, upodobitev človeka. ♦ Na prvi sliki je slikar upodobil samega sebe do pasu, na drugi sliki je upodobljena filmska zvezda Marilyn Monroe. ♦ Oba portreta sta frontalna. ♦ Portret Marilyn Monroe je živih barv, Dürer je uporabil temne, rjave tone, ki ustvarijo temačno vzdušje. ♦ Obe deli imata sporočilno vsebino: Warhol opozarja, da je posameznik postal potrošniški predmet, zato je podobo Marilyn Monroe upodobil večkrat kot reklamni izdelek, Dürer se na gledalca obrača kot Bog. ♦ Skupna obema slikama je simetrična kompozicija. ♦ Dürerjev avtoportret deluje umirjeno, slovesno, poduhovljeno, portret zvezdnice pa propagandno. ♦ Dürerjev portret je polnoplastičen (tonska modulacija), Warholov je ploskovit (enotne barvne ploskve). ♦ Andy Warhol je tehniko sitotiska izdelal na podlagi fotografije filmske zvezde, Dürerjev Avtoportret predstavlja slikarjev pogled v zrcalo.
5	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Tu kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.

Izpitna pola 2

6. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ načrt Andrea Pozzo, gradili F. Ferrata, F. Bombassi, M. Zamerl, P. Jugovic, G. Maček ♦ Stolnica sv. Nikolaja ♦ Ljubljana ♦ 1701–1707, oprema kasneje/začetek 18. stoletja ♦ kamen, opeka ♦ stavba velikih mer ♦ visoki barok
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Gre za tip dvoranske cerkve s stranskimi kapelami, neizstopajočim transeptom in kupolo na križišču. ♦ Longitudinalna zasnova/zasnova latinskega križa. ♦ Jezuitski tloris. Gre za tip cerkve, ki ga je uvedla jezuitska cerkev Il Gesù v Rimu. ♦ Glavna fasada je dvostolpna. ♦ Fasada ni posebej dekorirana, saj je cerkev na tej strani povezana s škofijskim dvorcem. ♦ Zunanjščina je členjena s pilastri. ♦ Kupola je bila sprva načrtovana kot navidezna (kupola finta, ki je bila poslikana), pravo so zgradili šele v 19. stoletju. ♦ Glavno ladjo, ki je precej visoka, obstopajo po trije pari kapel, prezbiterij je ravno zaključen, glavno ladjo obteka močno profiliran venčni zidec, ki ga nosijo toskanski pilastri. Notranjščina je banjasto obokana. ♦ Prvotno je imela cerkev v notranjščini belo-siv videz, rdeče-zlato barvitost so dodali v 19. stoletju. Zato je imela cerkev v notranjščini prvotno precej bolj beneški kot pa rimski značaj. ♦ V notranjščini je ustvarjen močan chiaroscuro. Svetlobno središče je prostor pod kupolo. To tudi usmerja gibanje od glavnega vhoda proti najsvetejšemu delu cerkve. ♦ Notranjščino je v celoti poslikal Giulio Quaglio, katerega freske bistveno določajo vtis notranjščine.
3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Prvotna cerkev na tem mestu je bila mestna cerkev, posvečena zavetniku ribičev. Z ustanovitvijo škofije v Ljubljani leta 1461 je dobila povsem novo vlogo. ♦ Baročna cerkev z arhitekturo, poslikavo in kiparsko ter slikarsko opremo poudarja zmagoslavje katoliške cerkve. ♦ Značilna poteza protireformacije je bila vrnitev k tlorisu latinskega križa, kar izraža vrnitev k starokrščanskim bazilikam. ♦ Bistvena je pot v prostoru – od glavnega vhoda proti velikemu oltarju. ♦ Dvoranska cerkev s stranskimi kapelami poenoti prostor, v katerem lahko vsi verniki poslušajo pridigo. ♦ Snovalci ikonografije stolnice so poudarili ustanovitev škofije (freske z upodobitvijo legende o ustanovitvi škofije, v fasado vzdani gotski sklepnik) in navezavo na antično prednico, škofijo v času Emone (kipi štirih emonskih škofov v nišah pod kupolo, v zunanje stene so vzdani antični nagrobniki) ter velik pomen prvotnega zavetnika cerkve (življenje in čudeži sv. Nikolaja).
4	<p>osem od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Ko je bila leta 1461 v Ljubljani ustanovljena škofija, je bila prej mestna ribiška cerkvica sv. Nikolaja povzdignjena v škofijsko cerkev. To so večkrat prezidavali in povečevali. ♦ Ko je bila leta 1693 ustanovljena Akademija delavnih (Accademia operosorum), so si člani zadali tudi nalogo, da zgradijo novo stolnico. Ker so v duhu časa iz Ljubljane hoteli narediti »novi Rim«, so stopili v stik s takrat zelo popularnim arhitektom, slikarjem in teoretikom Andrea Pozzom. ♦ Tip dvoranske cerkve je bil v baroku zelo priljubljen v deželah na obeh straneh Alp. ♦ Dvostolpna fasada kaže na naslon na salzburško stolnico. ♦ Ob gradnji stolnice so se izučili številni zidarski mojstri, ki so kasneje gradili na Kranjskem. ♦ Andrea Pozzo je avtor zelo priljubljenega in razširjenega traktata Slikarska in stavbarska perspektiva, ki so ga uporabljali tudi slikarji, ki so delovali na Slovenskem (F. Jelovšek, A. Waginger).

	<ul style="list-style-type: none"> ♦ G. Quaglio je ključno vplival na razvoj slovenskega freskanta F. Jelovška. ♦ Prva stavba stoji v središču srednjeveškega mestnega jedra, stisnjena med starejše stavbe, druga stavba pa stoji na vzpetini sredi 5. pariškega okrožja. ♦ Kljub temu, da sta obe stavbi nastali v 18. stoletju, pa kažeta povsem različen slog. Prva stavba je visokobaročna, druga stavba pa povsem klasicistična. ♦ Prva stavba je zgrajena še v duhu protireformacije, druga stavba pa že kaže razsvetljenske nazore. ♦ Obe stavbi sta bili prvotno sakralni stavbi, a druga je kasneje (kot pove ime) postala prostor, v katerem so grobnice pomembnih Francozov, zlasti tistih, ki so zaslužni za republiko. ♦ Prva stavba ima longitudinalni tloris, druga stavba pa središčni tloris – grški križ. ♦ Obe stavbi imata visoko kupolo nad križiščem, le da je tista v Parizu mnogo višja. ♦ Prva stavba posnema dvoranski oz. jezuitski tip sakralne stavbe, druga stavba pa slogovno posnema grške templje. ♦ Glavni vhod v prvo stavbo je komaj viden in ni poudarjen, saj je na tej strani stavba povezana z nadškofijskim dvorcem. Druga stavba ima poudarjen vhod. Zasnovan je kot portik s stebriščem, ki ga tvorijo korintski stebri, nad katerimi se dviga timpanon. Ta je bogato okrašen. ♦ Obe stavbi sta simetrični. ♦ Tlorisa obeh stavb temeljita na ravnih, pravokotnih linijah. ♦ Zunanje in notranje stene obeh stavb so členjene s pilastri. ♦ V obeh stavbah svetloba poudarja osrednji prostor pod kupolo. ♦ Poslikava in oprema v obeh stavbah sta zelo razkošni.
5	♦ Tu kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.

7. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Vincent van Gogh (1853–1890) ♦ Zvezdna noč ♦ 1889 (druga polovica 19. st.) ♦ olje na platnu ♦ 73,7 x 92,1 cm (srednje velika slika) ♦ Museum of Modern Art, New York ♦ postimpresionizem
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Slikarsko kompozicijo sestavljajo trije prostorski plani: na spodnji levi polovici so temačni vršaci ciprese, za njimi se prostor poglobi v odmaknjeno ozadje nočne krajine z vasico, v tretjem je nočno zvezdno nebo. ♦ V prvi plan (zaradi učinkov barvne perspektive) silijo vrteče se sijoče zvezde in trepetavo nočno nebo. Kot nasprotje nemiru je spodaj spokojna krajina z urejeno veduto vasi. ♦ Črta horizonta pada z desne proti levi in oblikuje rahlo padajočo diagonalo. Plamenasta krošnja ciprese povezuje nebo in zemljo. ♦ Prostor na sliki se pogloblja, vendar v njem ne veljajo pravila klasične perspektive. ♦ Poteze čopiča so jasno razvidne, prav tako iz potez lahko razberemo število barvnih nanosov, nekaj od njih jih ustvarja komplementarne kontraste. ♦ Prevladujejo modra in rumena barva, spodaj pa rdečkasti in zeleni toni. Obrisi krajine so jasni in odebeljeni. Način slikanja vnaša v sliko posebno energijo in napetost.
3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Zvezdna noč je nastala leta 1889, ko se je van Gogh prostovoljno odločil za zdravljenje v bolnišnici za duševno bolne v Saint-Rémyju in tam preživel več mesecev in imel možnost slikati. Zvezdna noč naj bi bila pogled iz sobe, vendar to ni realističen posnetek krajine, ampak je naslikana po spominu, saj jo je slikal podnevi. Krajina nastaja iz stvarnega in izmišljenega. ♦ Značilna arhitektura holandskih cerkva se preplete s krošnjami cipres iz mediteranske krajine. Ciprese povezujemo s pokopališčem in žalovanjem, skupaj s holandsko arhitekturo lahko predstavljajo otožen spomin na dom. ♦ Na nebu najmočnejše sije mesec, najnižja zvezda na horizontu predstavlja planet Venero. O njej je Vincent pisal bratu Theu, kako jo je opazoval na nočnem nebu, preden se je zdanilo.

	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Van Gogh je bil kot nekdanji protestanski pridigar velik poznavalec Svetega pisma. Na nebu se pojavlja 11 zvezd, nekateri mislijo, da je njihovo število preiščeno, saj jih povezujejo s starozavezno zgodbo o mladem Jožefu, ko je sanjal o svoji svetli prihodnosti. ♦ S svojimi motivi se je velikokrat približal simbolnosti, s ponavljajočimi se prizori je izgrajeval svet osebnega simbolizma.
4	<p>osem od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Zvezdna noč je nastala v času, ko se je van Gogh po sporu s prijateljem, slikarjem Paulom Gauguinom, in živčnem zlomu v Arlesu zdravil v Saint-Rémyju. To je obdobje, preden je odšel v Auvers-sur-Oise v oskrbo dr. Gacheta, kjer se je njegovo življenje zaključilo s samomorom. V zadnjih dveh letih svojega življenja je bil van Gogh izjemno ustvarjalen. Naslikal je zelo veliko slik, ki predstavljajo njegov umetniški vrhunec. Vendar je bil to hkrati čas napredovanja težke duševne bolezni, ki ga je dokončno strla. ♦ Slikar s svojim načinom slikanja in izrazno močjo velja za predhodnika moderne ekspresionistične umetnosti. V slikarstvo vnaša psihološke prvine, to pomeni, da del človekove psihe postane del umetnine ali da umetniško ustvarjanje lahko postane del terapije. ♦ Na drugi sliki je Karingerjev Triglav iz Bohinja. Obe sliki sta krajini, naslikani v tehniki olje na platnu, obe sta srednjega formata (Karingerjeva meri 81 x 104 cm). ♦ Van Goghova slika je nastala v postimpresionizmu, Karingerjeva pa v času slovenske romantike/bidermajerja. ♦ Karingerjeva slika je slikarsko konservativnejša od van Goghove. Kljub temu so Karingerjeve krajine za njegov čas svobodnejše v barvni interpretaciji kot slike njegovih sodobnikov: oprte so namreč na opazovanje spreminjanja svetlobnih pojavov, raba barve je pogumnejša. ♦ Van Gogh je razvil samosvoj slog, za katerega so značilni: nanašanje čistih intenzivnih barv iz tube na platno, debeli barvni nanosi, trdni obrisi in dinamične, sunkovite poteze čopiča. Karinger slika svojo krajino z lazurnimi nanosi barve in tako sledi tradicionalnemu (akademskega) slikarstvu. Karinger vse slika z izredno natančnostjo, poteze so omeščane. ♦ Karinger gradi prostor z barvno in zračno perspektivo, van Gogh pa vse to opušča oziroma obrne. Najbolj oddaljene stvari naslika s toplimi barvami (zvezde, mesec), tako da se zdijo, kot bi bile v prvem planu. ♦ Obe krajini sta domišljijsko preoblikovani, bolj očitno van Goghova, ki združuje sredozemski svet (cipresa) s podobo holandske vasice in fantastičnega nočnega neba. Karinger je sliki dodal pečine in obrise gora naslikal ostrejšje, kot so dejansko. ♦ Medtem ko je van Goghova krajina napol izmišljena in s svojo simboliko odseva notranjo stisko slikarja, Karingerjeva prikazuje Bohinjsko jezero z bližnjimi gorami kot veličastno podobo neokrnjene narave – kot idealno, idilično pastoralno krajino. ♦ Oba slikarja sta svoji krajini najmočnejše preoblikovala z barvo. Pri van Goghu prevladujejo modri in rumeni toni zvezdnatega neba. Karingerjeva krajina je prepojena z mavrično svetlobo ožarjenih krošenj, rdečkastimi pobočji in modrikasto rožnatimi obrisi gora. ♦ Na van Goghovi sliki ne opazimo oseb, pri Karingerju pa ugledamo med drevjem onstran jezera močno osvetljeno jaso in na njej pastirja s čredo, ki v čudoviti naravi idilično uživata življenje. ♦ Van Goghova krajina prikazuje nočni prizor, Karingerjeva dnevnega. ♦ V uporabi barve, ki jo van Gogh izbira preiščeno, je ohranjena njena tradicionalna simbolika, z večjimi čistimi barvnimi ploskvami, oblikovanimi z ekspresivnimi potezami, pa se stopnjuje čustvena izraznost barve. V njegovem opusu ima pomembno vlogo rumena barva.
5	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Tu kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.

8. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Mark Rothko ◆ Številka 8 ◆ 1952 (sredina 20. stoletja ali kmalu po 2. svetovni vojni) ◆ olje na platnu ◆ 205,1 x 173 cm (večje mere) ◆ zasebna last, ZDA ◆ abstraktni ekspresionizem (tudi ameriški povojni modernizem)
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Slika je zasnovana izjemno preprosto. Njen format pokončnega pravokotnika, ki se že približuje kvadratu, členijo ležeči pravokotniki, dva večja, spodnji rdeči in zgornji beli, ter več ožjih v sredini, ki se spreminjajo v črte. ◆ Pravokotniki se zdijo, da so naloženi drug na drugem, saj vsako od naslikanih plasti, podlago v bež barvi in nanjo naloženi rumeni pravokotnik zaznamo, kako pronica skozi zgornje plasti barve. ◆ Te učinke je slikar dosegel s slikanjem z lazurnimi nanosi. V zgodnjem obdobju se je Rothko veliko ukvarjal z akvarelom, za katerega je značilno prav pronicanje spodnjih skozi zgornje barvne opne. ◆ Rothko praviloma uporablja barve, ki so si blizu v tonskih vrednostih. S tem doseže blago premikanje očesa, saj bi svetlo-temni kontrast preveč razbil slikovno harmonijo. Tudi oblike niso strogo geometrično urejene, temveč mehko zaključene, podobne so oblačkom, tako da njihov rob neenakomerno prehaja v podlago. ◆ Moč barve se zaradi različnega presevanja spodnjih plasti v vsakem detajlu spreminja ter pozornega gledalca vodi od vtisa hipnosti do popolnega prevzetja in stapljanja s sliko. ◆ Čeprav je slika naslikana ploskovito, daje vtis razširjenega prostora.
3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Kompozicija je zelo značilna za Rothkovo slikarstvo, saj se razen v nekaj slikah, ko je pravokotnike na sliki obrnil v pokončni smeri, skoraj ni oddaljil od ležečih pravokotnikov barvnih polj na pokončnem pravokotniku slike. Tako je ustvarjal kompozicije, pri katerih sta vodoravna in navpična smer v ravnotežju. Če se živimo še v vlogo gledalca njegovih slik, si lahko zamišljamo, kako se pred nami, ko zremo v sliko, odpirajo vedno nova barvna obzorja, ki jih predstavljajo ležeči pravokotniki, naplasteni na sliki in naloženi od njenega spodnjega do zgornjega roba. ◆ Rothkove slike so praviloma velikih mer, s čimer jim dejansko uspe, da se gledalec počuti, kakor bi se potopil v bazenu obarvane svetlobe. Z nasičenimi pigmenti slika žari in seva v prostor okrog sebe ter tako ustvarja močno čustveno razpoloženje. Zaradi spreminjajoče se svetlobe in utripajočih barv Rothkova velika platna učinkujejo, kakor da so v neprestanem gibanju. Materialnost je premagana, slika deluje kot vrata v novo resničnost, višjo stopnjo zavesti. ◆ V Rothkovem delu so oblikovne značilnosti tesno prepletene z vsebinskimi, čeprav dobimo vtis, da je vsebina njegovih del predvsem likovna. ◆ Do leta 1958 so prevladovale žareče barve, potem je njegova paleta precej potemnela; namesto rdeče, oranžne in rumene je začel uporabljati rjavo, črno in olivno zeleno. ◆ Rothkova dela nimajo povednih naslovov, ki bi označevali predmetno snov. Večino svojih del je poimenoval z barvami ali številkami. ◆ Kljub prevladujoči vlogi oblike in barve na sliki je rad poudarjal, da v njegovem delu razmerje med obliko in barvo sploh ni v ospredju. Vse, čemur se je hotel posvečati kot slikar, tako pravi sam, je, kako izraziti osnovna, najgloblja človeška čustva, tragičnost, ekstatičnost ali pogubljenje. ◆ Njegove slike na gledalce učinkujejo na čustveni ravni in jih lahko pripravijo do izjemnih čustvenih stanj, da doživijo kakšno spoznanje ali se zjočejo pred njimi. ◆ Slikarji njegove generacije so poudarjali, da je bistveno poglobljanje navznoter, v same sebe, ne pa kritično ali povzdigujoče opazovanje in odslikavanje sveta in družbe okoli nas. ◆ Rothko je zahteven do gledalca svojih slik, meni, da njegove slike niso za vsakogar, temveč samo za tiste, ki so se pripravljani dovolj poglobiti v slikarsko izkušnjo. Slika ustvarja tako imenovani vmesni prostor, ki zaobjame gledalca in mu ponuja posvečeno duhovno oziroma mistično doživetje barvnih ploskev in odnosov med barvami. ◆ To je slika, namenjena kontemplaciji. Rothko je želel, da bi svet, ki ga ogrožajo katastrofe, našel v njegovih delih mirnost, odmaknjenost in možnost transcendence. V 20. stoletju so neverujoči umetniki ustvarjali najbolj posvečene slike za sodobnega človeka.

4	<p>osem od:</p> <ul style="list-style-type: none">◆ Delo na prvi sliki je izdelano v tehniki olje na platno, delo na drugi sliki je mozaik.◆ Delo na prvi sliki je abstraktna slika, sestavljena iz barvnih polj, delo na drugi sliki je večfiguralna kompozicija.◆ Delo na prvi sliki je sestavljeno iz pravokotnih barvnih polj, naloženih drug na drugega, delo na drugi sliki je zaradi razgibanih figur dinamična kompozicija, razprostrta v nizu znotraj okvirjenega pravokotnika.◆ Na prvem delu ni prostora, je ploskovito, vendar pri pozornem ogledu barvnih polj zaradi prosevanja podlage dobimo vtis razširjenega prostora. Na drugi sliki vtis prostora dajejo sence, perspektivične skrajšave, tonska modulacija in prekrivanja teles.◆ V obeh delih prevladuje topel kolorit rjavo-rumenih tonov. V obeh delih so štirje odtenki barve, barvni spekter ni velik.◆ Barve pri Rothku so žareče, haptične, barve na mozaiku so zamolke.◆ Vsebina dela na prvi sliki je likovna, vendar hoče z barvo v gledalcu vzbuditi čustven odziv. Vsebina dela na drugi sliki je zgodovinski motiv, predstavlja bitko Aleksandra Velikega pri Isu.◆ Delo na prvi sliki je namenjeno kontemplaciji, osmišljanju življenja, delo na drugi sliki je spomin na zmagoslavni dogodek (zmaga Grkov nad Perzijci).◆ Delo na sliki ena je narejeno za galerijo, delo na drugi sliki je talna dekoracija v rimski vili.
5	<ul style="list-style-type: none">◆ Tu kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.